

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 30ής Ιουνίου 2005 *

Στην υπόθεση Τ-347/03,

Eugénio Branco, L^{da}, με έδρα τη Λισσαβόνα (Πορτογαλία), εκπροσωπούμενη από τον B. Belchior, δικηγόρο, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης αρχικά από την A. Alves Vieira και τον A. Weimar, και στη συνέχεια από τους P. Andrade και A. Weimar, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθού,

* Γλώσσα διαδικασίας: η πορτογαλική.

που έχει ως αντικείμενο αίτηση ακυρώσεως της αποφάσεως της Επιτροπής C (2002) 3455, της 23ης Οκτωβρίου 2002, περί μείωσης της χρηματοδοτικής συνδρομής του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, που αποτελεί αντικείμενο του φακέλου 870302 Ρ3,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Μ. Βηλαρά, πρόεδρο, F. Dehousse και D. Šnáby, δικαστές,

γραμματέας: H. Jung

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 18ης Ιανουαρίου 2005,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Νομικό πλαίσιο

- 1 Με το άρθρο 123 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 146 ΕΚ) ιδρύθηκε το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) με σκοπό τη βελτίωση των δυνατοτήτων απασχολήσεως των εργαζομένων και την, κατ' αυτόν τον τρόπο, συμβολή στην ανύψωση του βιοτικού επιπέδου, ιδίως μέσω της επαγγελματικής κατάρτισης. Το άρθρο 124, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 147, πρώτο εδάφιο, ΕΚ) αναθέτει στην Επιτροπή τη διοίκηση του ΕΚΤ.

- 2 Βάσει του άρθρου 5, παράγραφοι 1 και 2, της αποφάσεως 83/516/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Οκτωβρίου 1983, για την αποστολή του ΕΚΤ (ΕΕ L 289, σ. 38), η συνδρομή του ΕΚΤ ανέρχεται στο 50 % των επιλέξιμων δαπανών χωρίς, ωστόσο, να μπορεί να υπερβεί το ποσό της χρηματικής συνεισφοράς των δημοσίων αρχών του ενδιαφερομένου κράτους μέλους.
- 3 Προς εφαρμογή της αποφάσεως αυτής, το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2950/83 του Συμβουλίου της 17ης Οκτωβρίου 1983, για την εφαρμογή της απόφασης 83/516/ΕΟΚ (ΕΕ L 289, σ. 1).
- 4 Το Συμβούλιο εξέδωσε στη συνέχεια τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2052/88 του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 1988, για την αποστολή των διαρθρωτικών ταμείων, την αποτελεσματικότητά τους και τον συντονισμό των παρεμβάσεών τους μεταξύ τους καθώς και με τις παρεμβάσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και των άλλων υφιστάμενων χρηματοδοτικών οργανισμών (ΕΕ L 185, σ. 9). Προς εκτέλεση του κανονισμού αυτού, το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 4255/88 του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1988, για τις διατάξεις εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) 2052/88 σχετικά με το ΕΚΤ (ΕΕ L 374, σ. 21). Εξέδωσε επίσης τον κανονισμό (ΕΟΚ) 4253/88 του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1988, για τις διατάξεις εφαρμογής του κανονισμού 2052/88 όσον αφορά τον συντονισμό των παρεμβάσεων των διαφόρων διαρθρωτικών ταμείων μεταξύ τους καθώς και με τις παρεμβάσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και των λοιπών υφιστάμενων χρηματοδοτικών οργάνων (ΕΕ L 374, σ. 1).
- 5 Το άρθρο 10, παράγραφος 2, του κανονισμού 4255/88 κατήργησε τον κανονισμό 2950/83, με την επιφύλαξη «του άρθρου 15 του κανονισμού 2052/88 και του άρθρου 33 του κανονισμού 4253/88». Βάσει των δύο αυτών διατάξεων, οι αιτήσεις παρεμβάσεως που υποβλήθηκαν υπό το καθεστώς της προγενέστερης κανονιστικής ρυθμίσεως έπρεπε να εξεταστούν και να εγκριθούν με βάση αυτή την κανονιστική ρύθμιση.

- 6 Ο κανονισμός 4255/88 καταργήθηκε με το άρθρο 11 του κανονισμού (ΕΚ) 1784/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 1999, σχετικά με το ΕΚΤ (ΕΕ L 213, σ. 5), του οποίου το άρθρο 9 παραπέμπει στις μεταβατικές διατάξεις που προβλέπει το άρθρο 52 του κανονισμού (ΕΚ) 1260/1999 του Συμβουλίου, της 21ης Ιουνίου 1999, περί γενικών διατάξεων για τα διαρθρωτικά ταμεία (ΕΕ L 161, σ. 1). Η τελευταία αυτή διάταξη προβλέπει ειδικότερα ότι «ο παρών κανονισμός δεν θίγει τη συνέχιση ούτε την τροποποίηση, συμπεριλαμβανομένης της ολικής ή μερικής κατάργησης, παρέμβασης που έχει εγκριθεί από το Συμβούλιο ή από την Επιτροπή βάσει [...] κάθε άλλης νομοθεσίας που ρυθμίζει την παρέμβαση αυτή κατά την 31η Δεκεμβρίου 1999».
- 7 Από το συνδυασμένο αποτέλεσμα του συνόλου των διατάξεων αυτών προκύπτει ότι ο κανονισμός 2950/83 εξακολουθούσε να έχει εφαρμογή στην επίμαχη συνδρομή και η προσβαλλόμενη απόφαση έπρεπε, ειδικότερα, να είναι σύμφωνη προς αυτόν τον κανονισμό.
- 8 Το άρθρο 1 του κανονισμού 2950/83 απαριθμεί τις δαπάνες οι οποίες μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο της συνδρομής του ΕΚΤ.
- 9 Η έγκριση εκ μέρους του ΕΚΤ μιας αιτήσεως χρηματοδότησεως συνεπάγεται, κατ'εφαρμογή του άρθρου 5, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83, την προκαταβολή του 50 % της χορηγούμενης συνδρομής κατά την ημερομηνία που έχει προβλεφθεί για την έναρξη των ενεργειών επαγγελματικής καταρτίσεως. Βάσει του άρθρου 5, παράγραφος 4, του κανονισμού 2950/83, οι αιτήσεις για την προκαταβολή του υπολοίπου περιέχουν λεπτομερή έκθεση για το περιεχόμενο, τα αποτελέσματα και τις χρηματοδοτικές πλευρές της σχετικής ενέργειας. Το κράτος μέλος βεβαιώνει την πραγματική και λογιστική ακρίβεια των στοιχείων που περιέχονται στις αιτήσεις πληρωμής.
- 10 Κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83, όταν η συνδρομή του ΕΚΤ δεν χρησιμοποιείται σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται με την εγκριτική απόφαση, η Επιτροπή μπορεί να αναστείλει, να μειώσει ή να καταργήσει τη συνδρομή αυτή, αφού δώσει στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος την ευκαιρία να υποβάλει τις παρατηρήσεις του. Η παράγραφος 2 του άρθρου αυτού ορίζει ότι τα καταβληθέντα ποσά που δεν χρησιμοποιήθηκαν σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται από την απόφαση έγκρισης αναζητούνται.

- 11 Σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83, τόσο η Επιτροπή όσο και το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος μπορούν να ελέγχουν τη χρησιμοποίηση της συνδρομής.
- 12 Τέλος, το άρθρο 7 της αποφάσεως 83/673/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 22ας Δεκεμβρίου 1983, για τη διαχείριση του ΕΚΤ (ΕΕ L 377, σ. 1), υποχρεώνει το κράτος μέλος που διενεργεί έρευνα σχετικά με τη χρησιμοποίηση συνδρομής, λόγω εικαζομένων παρατυπιών, να ειδοποιήσει αμελλητί την Επιτροπή.

Ιστορικό της διαφοράς

- 13 Η προσφεύγουσα υπέβαλε δύο αιτήσεις χρηματοδοτικής συνδρομής 11 736 792 πορτογαλικών εσκούδων (ΡΤΕ) (φάκελος 870302 Ρ3) και 82 700 897 ΡΤΕ (φάκελος 870301 Ρ1) για προγράμματα επαγγελματικής καταρτίσεως προοριζόμενα, αντιστοίχως, για ενήλικες και για νέους.
- 14 Η προσφυγή αφορά την τελική απόφαση που ελήφθη σχετικά με τον πρώτο από τους φακέλους αυτούς.
- 15 Με απόφαση της 30ής Απριλίου 1987, η καθής δέχθηκε την πρώτη αίτηση για ποσό 5 809 712 ΡΤΕ.
- 16 Στις 24 Ιουλίου 1987, η προσφεύγουσα έλαβε από το ΕΚΤ προκαταβολή 2 904 856 ΡΤΕ, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 5, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83.

- 17 Στις αρχές Ιουλίου 1988, δηλαδή με το πέρας της καταρτίσεως που πραγματοποιήθηκε από την 1η Ιανουαρίου έως την 31η Δεκεμβρίου 1987, η προσφεύγουσα υπέβαλε, στο Departamento para os Assuntos do Fundo Social Europeu (Τμήμα Υποθέσεων του ΕΚΤ, στο εξής: ΤΥΕΚΤ), αίτηση πληρωμής του υπολοίπου της συνδρομής.
- 18 Αφού πιστοποίησε την πραγματική και λογιστική ακρίβεια των στοιχείων που περιλαμβάνονταν στην αίτηση αυτή, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 5, παράγραφος 4, του κανονισμού 2950/83, το ΤΥΕΚΤ υπέβαλε αίτηση πληρωμής στην Επιτροπή στις 17 Οκτωβρίου 1988.
- 19 Στις 22 Αυγούστου 1988, ωστόσο, το ΤΥΕΚΤ ζήτησε από την Inspeccao Geral de Finanças (Γενική Οικονομική Επιθεώρηση, στο εξής: IGF) να διενεργήσει, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83, έλεγχο της αιτήσεως πληρωμής του υπολοίπου της συνδρομής.
- 20 Η IGF κατέληξε, στις 5 Μαΐου 1989, στην ύπαρξη παρατυπιών. Αυτές αφορούσαν, αφενός, μια υπεργολαβία ανατεθείσα από την προσφεύγουσα στην EB — Contabilidade e Estudos Económicos L^{da} (στο εξής: EB L^{da}) και, αφετέρου, τα ποσά που συνδέονται με τις αποσβέσεις για κινητά καθώς και με τις προσόδους χρηματοδοτικής μισθώσεως.
- 21 Το ΤΥΕΚΤ πληροφόρησε την καθής ότι είχε αναστείλει την καταβολή του υπολοίπου, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 7 της αποφάσεως 83/673.
- 22 Στις 16 Μαΐου 1989, η IGF υπέβαλε την έκθεσή της, προς πληροφόρηση, στις ανακριτικές αρχές.

- 23 Στις 30 Ιουλίου 1990, το ΤΥΕΚΤ πληροφόρησε την Επιτροπή ότι, κατόπιν ελέγχων που πραγματοποίησε η IGE, θεωρούσε ότι ορισμένες δαπάνες δεν ήσαν επιλέξιμες. Οι επικρίσεις αφορούσαν, αφενός, το κόστος της υπεργολαβίας που ανατέθηκε στην EB L^{da} και, αφετέρου, το κόστος της χρηματοδοτικής μισθώσεως.
- 24 Με έγγραφο της ίδιας ημέρας, το ΤΥΕΚΤ απηύθυνε στην προσφεύγουσα την εντολή να του επιστρέψει εντός δέκα ημερών τις προκαταβολές που της είχε προκαταβάλει το ΕΚΤ και η Πορτογαλική Δημοκρατία ως εθνική συνεισφορά.
- 25 Με έγγραφο της 30ής Μαΐου 1994, η προσφεύγουσα ζήτησε από την καθής να την ενημερώσει ως προς τους λόγους για τους οποίους δεν είχε ακόμη λάβει την τελική απόφαση για τις υποθέσεις της προσφεύγουσας.
- 26 Με έγγραφο της 16ης Ιουνίου 1994, η καθής απάντησε ότι οι πορτογαλικές αρχές την είχαν ειδοποιήσει ότι οι εν λόγω υποθέσεις αποτελούσαν αντικείμενο έρευνας, βάσει του άρθρου 7 της αποφάσεως 83/673, λόγω των εικαζομένων παρατυπιών.
- 27 Η προσφεύγουσα ζήτησε την ακύρωση μιας αποφάσεως η οποία φέρεται ως ληφθείσα από την καθής και διαλαμβάνει, αφενός, την απόρριψη της αιτήσεως πληρωμής του υπολοίπου των χρηματοδοτικών συνδρομών που χορήγησε το ΕΚΤ και, αφετέρου, τη μείωση αυτών των χρηματοδοτικών συνδρομών και την επιστροφή των προκαταβολών που είχε καταβάλει το ΕΚΤ και η Πορτογαλική Δημοκρατία.
- 28 Η προσφυγή αυτή κρίθηκε απαράδεκτη με απόφαση του Πρωτοδικείου της 11ης Ιουλίου 1996, T-271/94, Branco κατά Επιτροπής (Συλλογή 1996, σ. II-749), για τον λόγο ότι η Επιτροπή δεν είχε αποφανθεί επί της αιτήσεως καταβολής του υπολοίπου.

- 29 Στις 25 Οκτωβρίου 1996 η καθής ενημερώθηκε σχετικά με την κίνηση ενώπιον του Tribunal de Instrução Criminal da Comarca do Porto ποινικής διαδικασίας για απάτη όσον αφορά τη λήψη επιδοτήσεων και τη χρησιμοποίηση αυτών για σκοπούς διαφορετικούς από τους δηλωθέντες σε σχέση με τις χρηματοδοτούμενες από το ΕΚΤ ενέργειες επαγγελματικής κατάρτισης.
- 30 Με έγγραφο της 27ης Φεβρουαρίου 1997, που περιήλθε στην Επιτροπή στις 3 Μαρτίου 1997, η προσφεύγουσα όχλησε την καθής ζητώντας της να λάβει απόφαση επί της αιτήσεως καταβολής του υπολοίπου.
- 31 Στις 17 Απριλίου 1997, η καθής απέστειλε στο ΤΥΕΚΤ, για κάθε μία από τις επίμαχες υποθέσεις, σχέδιο αποφάσεως για την αναστολή χορηγήσεως της συνδρομής.
- 32 Στις 5 Μαΐου 1997, η προσφεύγουσα έλαβε σχετικό αντίγραφο και υπέβαλε τις παρατηρήσεις της με έγγραφα της 19ης και της 21ης Μαΐου 1997.
- 33 Η προσφεύγουσα άσκησε προσφυγή κατά παραλείψεως. Η υπόθεση αυτή πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου με τον αριθμό T-194/97.
- 34 Στις 17 Φεβρουαρίου 1998, η Επιτροπή έλαβε την απόφαση να αναστείλει την επίμαχη χρηματοδοτική συνδρομή.
- 35 Στις 26 Μαΐου 1998, η προσφεύγουσα άσκησε προσφυγή ακυρώσεως κατά της αποφάσεως περί αναστολής της χρηματοδοτικής συνδρομής. Η υπόθεση αυτή πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου με τον αριθμό T-83/98.

- 36 Με απόφαση της 27 Ιανουαρίου 2000, T-194/97 και T-83/98, Branco κατά Επιτροπής (Συλλογή 2000, σ. II-69), το Πρωτοδικείο συνένωσε τις δύο προσφυγές. Έκρινε απαράδεκτη την προσφυγή κατά παραλείψεως και απέρριψε επί της ουσίας την προσφυγή ακυρώσεως.
- 37 Στις 4 Μαΐου 2000, το Tribunal da Relação (Εφετείο) της Λισσαβόνας έκρινε ότι οι ποινικές διαδικασίες που είχαν κινηθεί κατά της προσφεύγουσας είχαν παραγραφεί.
- 38 Η καθής πληροφορήθηκε σχετικώς με έγγραφο της 11ης Ιουλίου 2001. Κατόπιν της αποφάσεως αυτής, το ΤΥΕΚΤ γνωστοποίησε επίσης στην καθής ότι δεν συνέτρεχε πλέον λόγος να πιθανολογείται η ύπαρξη παρατυπιών όσον αφορά τη λήψη της εν λόγω συνδρομής. Κάλεσε επίσης την Επιτροπή να εκδώσει την οριστική απόφαση εγκρίνουσα την καταβολή του υπολοίπου.
- 39 Στις 8 Ιανουαρίου 2002, η Επιτροπή διαβίβασε στο ΤΥΕΚΤ σχέδιο αποφάσεως περί μειώσεως της χρηματοδοτικής συνδρομής για τον εν λόγω φάκελο. Πρότεινε να καθοριστεί το τελικό ύψος της συνδρομής του ΕΚΤ σε 1 368 910 ΡΤΕ.
- 40 Στις 24 Απριλίου 2002, το ΤΥΕΚΤ γνωστοποίησε στην καθής ότι δεν είχε καμία αντίρρηση κατά του σχεδίου αποφάσεως, προσθέτοντας ότι το σχέδιο αποφάσεως είχε κοινοποιηθεί στην προσφεύγουσα και αυτή δεν είχε υποβάλει παρατηρήσεις επί του περιεχομένου του.
- 41 Η προσφεύγουσα υπέβαλε παρατηρήσεις, οι οποίες περιήλθαν στο ΤΥΕΚΤ στις 7 Μαΐου 2002.

- 42 Στις 23 Οκτωβρίου 2002, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση C(2002) 3455, περί μειώσεως του ποσού της χρηματοδοτικής συνδρομής που χορηγήθηκε στην προσφεύγουσα. Η Επιτροπή εκθέτει με την απόφαση τα εξής: «[Η] ανάλυση της αιτήσεως πληρωμής του υπολοίπου αποκάλυψε ότι, επί συνολικής συνδρομής ποσού 5 809 712 ΡΤΕ που εγκρίθηκαν αρχικά για τον φάκελο 870302 Ρ3, η εταιρία [EB L^{da}] δεν χρησιμοποίησε το ποσό των 2 012 647 ΡΤΕ. Με βάση την έκθεση του ελεγκτή που παρατίθεται στο έγγραφο [...] της 30ής Ιουλίου 1990, η συνδρομή πρέπει να μειωθεί κατά 2 428 128 ΡΤΕ. Επομένως, η συνδρομή μειώθηκε κατά το ποσό αυτό και καθορίστηκε σε 1 368 910 ΡΤΕ.» Πρόκειται για την επίδικη απόφαση.
- 43 Η απόφαση αυτή απεστάλη στις πορτογαλικές αρχές την επομένη, 24 Οκτωβρίου 2002, που με ευθύνη τους θα πληροφορούσαν συναφώς την προσφεύγουσα.
- 44 Κατά συνέπεια, η Πορτογαλική Δημοκρατία απαίτησε από την προσφεύγουσα την επιστροφή, για λογαριασμό του ΕΚΤ, ποσού 7 661, 27 ευρώ (1 535 946 ΡΤΕ).
- 45 Η προσφεύγουσα δήλωσε παραλαβή της επίδικης αποφάσεως και της προαναφερθείσας αιτήσεως επιστροφής του ποσού, την 31η Ιουλίου 2003.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 46 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 9 Οκτωβρίου 2003, η προσφεύγουσα άσκησε την παρούσα προσφυγή.

- 47 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (πέμπτο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία και, στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας που προβλέπει το άρθρο 64 του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, κάλεσε τους διαδίκους να καταθέσουν ορισμένα έγγραφα και τους υπέβαλε γραπτές ερωτήσεις. Οι διάδικοι απάντησαν στις ερωτήσεις και προσκόμισαν τα έγγραφα εντός της ταχθείσας προθεσμίας.
- 48 Οι διάδικοι αγόρευαν και απάντησαν προφορικά στις υποβληθείσες από το Πρωτοδικείο ερωτήσεις κατά τη συνεδρίαση της 18ης Ιανουαρίου 2005.
- 49 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- να ακυρώσει την απόφαση της Επιτροπής C(2002) 3455, της 23ης Οκτωβρίου 2002, περί μειώσεως της χρηματοδοτικής συνδρομής του ΕΚΤ, που αποτελεί αντικείμενο του φακέλου 870302 Ρ3 ·
 - να καταδικάσει την καθής στα δικαστικά έξοδα.
- 50 Η καθής ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- να απορρίψει την προσφυγή·
 - να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Επί του παραδεκτού

- 51 Η επίδικη απόφαση φαίνεται ότι γνωστοποιήθηκε από την Επιτροπή στο ΤΥΕΚΤ υπό μορφή επιστολής με την οποία του κοινοποιούσε ότι, βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83, η συνδρομή του ΕΚΤ μειώθηκε σε ποσό μικρότερο του εγκριθέντος αρχικά ποσού.
- 52 Στο μέτρο αυτό, η επίδικη απόφαση, μολοντί απευθύνθηκε στην Πορτογαλική Δημοκρατία, αφορά άμεσα και ατομικά την προσφεύγουσα κατά το άρθρο 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ, εφόσον της στερεί ένα μέρος της συνδρομής που της είχε χορηγηθεί αρχικώς, χωρίς το κράτος μέλος να διαθέτει συναφώς ίδια εξουσία εκτιμήσεως (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 7ης Μαΐου 1991, C-291/89, Interhotel κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. I-2257, σκέψεις 12 και 13, και της 4ης Ιουνίου 1992, C-157/90, Infortec κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. I-3525, σκέψεις 16 και 17).
- 53 Εξάλλου, και χωρίς ωστόσο να προβάλλει ένσταση απαραδέκτου κατά το άρθρο 114, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, η καθής εκφράζει την έκπληξή της για το γεγονός ότι μεταξύ της εκδόσεως της επίδικης αποφάσεως και της κοινοποιήσεως στην προσφεύγουσα παρήλθαν εννέα μήνες. Εκφράζει επίσης την έκπληξή της για το γεγονός ότι η τελευταία δεν ζήτησε διευκρινίσεις ως προς την εξέλιξη της διαδικασίας, παρά το ότι είχε λάβει γνώση του σχεδίου αποφάσεως από τις 10 Μαρτίου 2002. Η καθής επικαλείται, συναφώς, τη διάταξη του Πρωτοδικείου της 30ής Σεπτεμβρίου 1997, T-151/95, INEF κατά Επιτροπής (Συλλογή 1997, σ. II-1541, σκέψη 47).
- 54 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει, πρώτον, ότι η απόδειξη της ημερομηνίας επελεύσεως του γεγονότος που συνεπάγεται την έναρξη της προθεσμίας εναπόκειται στον διάδικο ο οποίος επικαλείται την εκπρόθεσμη άσκηση της προσφυγής (διάταξη του

Πρωτοδικείου της 13ης Απριλίου 2000, T-263/97, GAL Penisola Sorrentina κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-2041, σκέψη 47). Κατά συνέπεια, η έκπληξη απλώς της καθής δεν μπορεί να οδηγήσει το Πρωτοδικείο να δεχθεί το απαράδεκτο της προσφυγής. Επιπροσθέτως, δεν μπορεί να προσάπτεται στην προσφεύγουσα η καθυστέρηση των πορτογαλικών αρχών να της κοινοποιήσουν την προσβαλλόμενη απόφαση.

- 55 Δεύτερον, το Πρωτοδικείο έκρινε όντως, με τη διάταξη του INEF κατά Επιτροπής, σκέψη 53 ανωτέρω (σκέψη 45), ότι ο προσφεύγων ο οποίος λαμβάνει γνώση της υπάρξεως μιας πράξεως που τον αφορά υποχρεούται, επί ποινή απαραδέκτου της προσφυγής του, να ζητήσει το πλήρες κείμενο της πράξεως εντός εύλογης προθεσμίας, προκειμένου να λάβει ακριβή γνώση του περιεχομένου της και της αιτιολογίας της. Πάντως, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, με τη διάταξη αυτή, ότι στην προσφεύγουσα είχε κοινοποιηθεί έγγραφο στο οποίο η Επιτροπή εξέθετε την οριστική της θέση κατά τρόπον μη αμφίσημο. Όπως στην προκειμένη περίπτωση, η προσφεύγουσα δεν έλαβε ένα τέτοιο έγγραφο. Μόνον ένα σχέδιο αποφάσεως της είχε κοινοποιηθεί, για το οποίο είχε διατυπώσει τις παρατηρήσεις της. Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, η προσφεύγουσα δεν υπείχε την υποχρέωση να διερευνήσει την ενδεχόμενη έκδοση της επίδικης αποφάσεως.
- 56 Οι αντιρρήσεις της καθής ως προς το παραδεκτό της προσφυγής δεν μπορούν επομένως να γίνουν δεκτές.

Επί της ουσίας

- 57 Η προσφεύγουσα επικαλείται τέσσερις λόγους ακυρώσεως. Ο πρώτος αντλείται από την παράβαση του άρθρου 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83 και της αποφάσεως 83/516. Ο δεύτερος λόγος συνάγεται από την προσβολή των κεκτημένων δικαιωμάτων. Ο τρίτος λόγος στηρίζεται στις αρχές της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της ασφαλείας δικαίου. Ο τέταρτος λόγος αντλείται από την παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας.

- 58 Οι δύο πρώτοι λόγοι συνδέονται με τις ουσιαστικές επικρίσεις που συνεπάγονται ως προς την αιτιολογία που υποβόσκει στην προσβαλλόμενη απόφαση. Κατά συνέπεια, επιβάλλεται να εξεταστούν από κοινού.

Επί του πρώτου και δεύτερου λόγου, που αντλούνται, αφενός, από την παράβαση του κανονισμού 2950/83 και της αποφάσεως 83/516 και, αφετέρου, από την προσβολή των κεκτημένων δικαιωμάτων

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

- 59 Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι η προσβαλλόμενη πράξη παραβαίνει το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83 και την απόφαση 83/516. Υποστηρίζει επίσης ότι η απόφαση περί εγκρίσεως της αιτήσεως της χρηματοδοτικής συνδρομής δημιούργησε δικαιώματα υπέρ αυτής και, επομένως, δικαιούται να απαιτήσει την καταβολή της συνδρομής.
- 60 Η προσφεύγουσα προβάλλει, πρώτον, ότι, αφού πραγματοποίησε οικονομίες σε σχέση με το ποσό που είχε εγκρίνει αρχικώς η Επιτροπή, δεν μπορεί να δεχθεί πρόσθετη μείωση της συνδρομής κατά 2 965 124 ΡΤΕ.
- 61 Η προσφεύγουσα παρατηρεί, δεύτερον, ότι με την προσβαλλόμενη απόφαση επικρίνεται η προσφεύγουσα επειδή ανέθεσε υπεργολαβία στην ΕΒ L^{da}. Προβάλλει ότι προσέφυγε στις ειδικευμένες υπηρεσίες της ΕΒ L^{da} στο πλαίσιο συμβάσεως υπεργολαβίας, που αφορούσε την παροχή εκπαιδευτικού προσωπικού, την πραγματοποίηση εργασιών τεχνικής και παιδαγωγικής συνδρομής και τον επαγγελματικό προσανατολισμό, καθώς και εργασίες διαχείρισεως και ελέγχου του προϋπολογισμού. Όμως, η υπεργολαβία επιτρέπεται τόσο από τον κανονισμό 2950/83 όσο και από την αρχική εγκριτική απόφαση. Επιπροσθέτως, η

προσφυγή στην ΕΒ L^{da} μνημονεύθηκε στην αίτηση συνδρομής. Είναι εξάλλου ανακρίβες ότι η ΕΒ L^{da} κοστολόγησε στην προσφεύγουσα τις υπηρεσίες «με εξαιρετικά υψηλές τιμές», όπως υποστηρίζει η IGF στην από 5 Μαΐου 1989 έκθεσή της. Το κόστος για το διδακτικό προσωπικό που κοστολόγησε η ΕΒ L^{da} είναι σύμφωνο προς το κόστος που δέχεται το πορτογαλικό Υπουργείο Εργασίας, αν ληφθεί υπόψη το επίπεδο σπουδών των εκπαιδευομένων. Οι λοιπές παροχές της, δηλαδή οι υπηρεσίες σχεδιασμού, προετοιμασίας των μαθημάτων, διαχειρίσεως του προϋπολογισμού, επαγγελματικού προσανατολισμού, καθώς και η τεχνική και παιδαγωγική συνδρομή αντιστοιχούσαν στις τιμές αγοράς. Όλες αυτές οι δαπάνες αναλήφθηκαν σύμφωνα με την πορτογαλική νομοθεσία και την κοινοτική κανονιστική ρύθμιση είχαν προβλεφθεί στην αίτηση συνδρομής και δεν υπερέβησαν τα αρχικώς εγκριθέντα ποσά. Οι δαπάνες αυτές δικαιολογούνται επίσης από τα τιμολόγια και άλλα αποδεικτικά στοιχεία πληρωμής. Τέλος, η IGF δεν έλαβε υπόψη τα έξοδα για την κατανάλωση νερού και ηλεκτρισμού, το κόστος ορισμένων εγκαταστάσεων ή ακόμη τα έξοδα διαχειρίσεως ή αυτά που προκύπτουν από τη συνεργασία με εξωτερικούς συνεργάτες. Όμως, όλα αυτά τα έξοδα καταβλήθηκαν επίσης από την ΕΒ L^{da}.

62 Τρίτον, η προσφεύγουσα αμφισβητεί τις διορθώσεις που έγιναν στην απόσβεση των ακινητοποιήσεων και στο κόστος των διαφόρων χρηματοδοτικών μισθώσεων. Προβάλλει ότι, στον φάκελο υποψηφιότητάς της που δέχθηκε η Επιτροπή, οι επενδύσεις σε εξοπλισμούς είχαν θεωρηθεί ότι έχουν ως μόνο σκοπό την εν λόγω ενέργεια κατάρτισεως. Ωστόσο, η προσφεύγουσα είχε κατανειμίσει τις αποσβέσεις σε δέκα μήνες, που αντιστοιχούσαν στην περίοδο προετοιμασίας των μαθημάτων και στην καθαυτό κατάρτιση. Η προσφεύγουσα διατείνεται εξάλλου ότι είχε διαιρέσει την αξία των αγαθών που απέκτησε με χρηματοδοτική μίσθωση διά του αριθμού των ετών που περιλαμβάνονταν στη σύμβαση χρηματοδοτικής μισθώσεως. Οι πράξεις αυτές διενεργήθηκαν σύμφωνα τόσο προς την υποψηφιότητά της στο ΕΚΤ όσο και προς τις ισχύουσες τότε πορτογαλικές διατάξεις. Η προσφεύγουσα διατείνεται επιπροσθέτως ότι οι πορτογαλικές φορολογικές αρχές δέχθηκαν το σύνολο των μισθωμάτων χρηματοδοτικής μισθώσεως που αφορούσαν σύμβαση μισθώσεως, οπότε το σύνολο των μισθωμάτων των λοιπών χρηματοδοτικών μισθώσεων έπρεπε επίσης να γίνει δεκτό στο σύνολό του.

63 Ως συνέχεια των προεκτεθέντων, η προσφεύγουσα προβάλλει, τέταρτον, και άλλες ελλείψεις λογικής συνοχής. Παρατηρεί ότι οι αμοιβές των διδασκόντων για τη δράση που αναπτύχθηκε το 1987 έγιναν δεκτές «κατά τρόπο εντελώς αυθαίρετο και άτακτο σε σχέση με άλλες πραγματοποιηθείσες ενέργειες [εκ μέρους της] το 1988». Επιπλέον, το ΤΥΕΚΤ δέχθηκε ως επιλέξιμες δαπάνες τα βραβεία συνεπούς παρακολούθησεως των διδασκομένων και ορισμένες αποσβέσεις για το έτος 1987, όχι όμως για το έτος 1988.

- 64 Η προσφεύγουσα προβάλλει, πέμπτον, ότι παρέλειψε να αναφέρει διάφορα έξοδα στην αίτησή της για την καταβολή του υπολοίπου της χρηματοδοτικής συνδρομής. Ζητεί, με την προσφυγή της, να ληφθεί τούτο υπόψη.
- 65 Η καθής αμφισβητεί τα επιχειρήματα αυτά και υποστηρίζει ότι οι λόγοι αυτοί δεν είναι βάσιμοι.

2. Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

Επί της παραβάσεως του άρθρου 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83 και της αποφάσεως 83/516

- 66 Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι αποδεικνύει την παράβαση του άρθρου 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83 και της αποφάσεως 83/516 στηριζόμενη σε αρκετά επιχειρήματα που πρέπει να εξεταστούν διαδοχικά.

Επιχείρημα αντλούμενο από τις πραγματοποιηθείσες οικονομίες

- 67 Η προσφεύγουσα επικαλείται, πρωτίτως, τις οικονομίες που πραγματοποίησε σε σχέση με την αρχική αίτηση συνδρομής.

- 68 Ωστόσο, το γεγονός ότι η προσφεύγουσα δεν πραγματοποίησε όλες τις προβλεφθείσες δαπάνες δεν μπορούσε να οδηγήσει την Επιτροπή να δεχθεί τις εν λόγω δαπάνες. Πράγματι, η καταβολή του υπολοίπου της χρηματοδοτικής συνδρομής είναι συνάρτηση του υποστατού των πραγματοποιηθεισών δαπανών με σκοπό την ενέργεια επαγγελματικής κατάρτισεως (απόφαση του Δικαστηρίου της 25ης Ιανουαρίου 2001, C-413/98, Frota Azul-Transportes e Turismo, Συλλογή 2001, σ. I-673, σκέψη 27), εντός των ορίων που έγιναν δεκτά με την αρχική εγκριτική απόφαση.

Επιχείρημα που συνάγεται από την παράλειψη ορισμένων δαπανών

- 69 Η προσφεύγουσα σημειώνει επίσης ότι παρέλειψε να αναφέρει, στην αίτησή της πληρωμής του υπολοίπου, ορισμένες δαπάνες οι οποίες όντως πραγματοποιήθηκαν.
- 70 Η προσφεύγουσα διευκρίνισε ωστόσο κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι τα στοιχεία για τα οποία γίνεται λόγος, απαριθμούμενα στην προσφυγή της, δεν θεμελιώνουν το αίτημά της. Εν πάση περιπτώσει, στο πλαίσιο προσφυγής ακυρώσεως που ασκείται βάσει του άρθρου 230 ΕΚ, η νομιμότητα της οικείας κοινοτικής πράξεως πρέπει να εκτιμάται σε συνάρτηση με τα πραγματικά στοιχεία που φέρονται εις γνώση του κοινοτικού οργάνου την ημέρα κατά την οποία εκδόθηκε η πράξη αυτή. Επομένως, δεν μπορεί να προσάπτεται στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη τα ποσά των οποίων την πληρωμή δεν ζήτησε η προσφεύγουσα πριν την έκδοση της προσβαλλόμενης πράξεως.

Επιχείρημα που συνάγεται από τα σφάλματα τα οποία καθιστούν πλημμελή την αιτιολογία της επίδικης αποφάσεως

- 71 Η προσφεύγουσα θεωρεί ότι οι αμφισβητούμενες δαπάνες, οι οποίες αφορούν την προσφυγή στην υπεργολαβία, τις αποσβέσεις και τις χρηματοδοτικές μισθώσεις ήσαν δικαιολογημένες.

- 72 Από το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83 προκύπτει ότι η Επιτροπή μπορεί να μειώσει τη συνδρομή του ΕΚΤ όταν η συνδρομή δεν χρησιμοποιείται υπό τους όρους που καθορίζονται με την εγκριτική απόφαση.
- 73 Το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι με την απόφασή του της 27ης Ιανουαρίου 2000, Branco κατά Επιτροπής, σκέψη 36 ανωτέρω (σκέψη 74), ότι, από τις δηλώσεις αποδοχής των εγκριτικών αποφάσεων προέκυπτε ότι η προσφεύγουσα ανέλαβε ρητώς την υποχρέωση να τηρήσει τις ισχύουσες εθνικές και κοινοτικές διατάξεις. Συναφώς, το Πρωτοδικείο παρατήρησε επίσης, στη σκέψη 74 της προπαρατεθείσας αποφάσεως, ότι τόσο το πορτογαλικό όσο και το κοινοτικό δίκαιο εξαρτούν τη χρησιμοποίηση δημοσίων πόρων από την επιταγή της χρηστής δημοσιονομικής διαχειρίσεως.
- 74 Επομένως, εναπόκειται στο Πρωτοδικείο να εξακριβώσει αν η εκ μέρους της Επιτροπής εφαρμογή της έννοιας αυτής είναι παραδεκτή.
- 75 Εξάλλου, δεδομένου ότι η εφαρμογή του άρθρου 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83 είναι δυνατόν να οδηγήσει την Επιτροπή να προβεί στην εκτίμηση περιπλόκων πραγματικών και λογιστικών στοιχείων, αυτή διαθέτει στον τομέα αυτόν ευρεία εξουσία εκτιμήσεως. Κατά συνέπεια, ο εκ μέρους του Πρωτοδικείου έλεγχος των εκτιμήσεων αυτών πρέπει να περιορίζεται στην εξακρίβωση ότι δεν υπάρχει πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως των εν λόγω στοιχείων (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 15ης Σεπτεμβρίου 1998, T-142/97, Branco κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-3567, σκέψη 67· T-180/96 και T-181/96, *Mediocurso* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-3477, σκέψη 120· της 27ης Ιανουαρίου 2000, Branco κατά Επιτροπής, σκέψη 36 ανωτέρω, σκέψη 76· της 14ης Μαΐου 2002, T-80/00, *Associação Comercial de Aveiro* κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-2465, σκέψη 51, και T-81/00, *Associação Comercial de Aveiro* κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-2509, σκέψη 50).

— Επί των αιτιάσεων που αντλούνται από την προσφυγή στην υπεργολαβία

- 76 Δεν αμφισβητείται ότι η προσφεύγουσα ανέθεσε με υπεργολαβία στην EB L^{da} τις ενέργειες επαγγελματικής κατάρτισεως για τις οποίες είχε λάβει τη συνδρομή του ΕΚΤ.
- 77 Καμιά διάταξη της κανονιστικής ρυθμίσεως περί του ΕΚΤ ή της εγκριτικής αποφάσεως δεν εμποδίζει την ανάθεση υπεργολαβίας. Ωστόσο, ένας τέτοιος τρόπος ενεργείας δεν πρέπει να εξυπηρετεί την τεχνητή αύξηση του κόστους ενός προγράμματος επαγγελματικής κατάρτισεως, κατά παράβαση της επιταγής περί χρηστής δημοσιονομικής διαχειρίσεως (απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Σεπτεμβρίου 1998, Branco κατά Επιτροπής, σκέψη 75 ανωτέρω, σκέψεις 77 και 78). Η ανάθεση υπεργολαβίας πρέπει επομένως να δικαιολογείται από το γεγονός ότι ο υπεργολάβος μπορεί να πραγματοποιήσει ορισμένες εξειδικευμένες εργασίες που προσδιορίζονται σαφώς και υπάγονται στις συνήθεις δραστηριότητές του. Η προσφεύγουσα δεν το αμφισβητεί και, αντιθέτως, με τα υπομνήματά της χαρακτήρισε την EB L^{da} «ειδικευμένη επιχείρηση».
- 78 Στην προκειμένη περίπτωση η IGF διαπίστωσε με την από 5 Μαΐου 1989 έκθεσή της ότι η EB L^{da} ήταν η «παρέχουσα τις περισσότερες υπηρεσίες» στην προσφεύγουσα, αφού το τιμολόγιο της ανερχόταν σε 39 239 750 ΡΤΕ για τα δύο προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισεως ενηλίκων και νέων.
- 79 Η IGF παρατήρησε επίσης ότι, ελλείψει προσαρμοσμένης δομής, η EB L^{da}, με τη σειρά της, είχε αναθέσει με υπεργολαβία τις υπηρεσίες σχετικά με την προετοιμασία των μαθημάτων καθώς και την ίδια την κατάρτιση. Ειδικότερα, παρατήρησε συναφώς ότι η προετοιμασία των μαθημάτων είχε ανατεθεί με υπεργολαβία για το ποσό του 1 000 000 ΡΤΕ στην Cooperativa de Serviço na Área Administrativa de Empresas, CRL (στο εξής: CRL) και, μεταξύ των ποσών που είχαν διατεθεί για την επαγγελματική κατάρτιση μέχρι ποσού 16 000 000 ΡΤΕ, για τα 7 500 000 είχαν εκδοθεί τιμολόγια στο όνομα της CRL.

- 80 Όμως, η IGF παρατήρησε ότι τη διεύθυνση της CRL αποτελούσαν οι τρεις σημαντικότεροι συνεργάτες της προσφεύγουσας, η οποία είχε ακριβώς τους ίδιους εταίρους όπως και η εταιρία EB L^{da}.
- 81 Ελλείπει εξηγήσεων ως προς τη χρησιμότητα της παρεμβάσεως της EB L^{da}, και δεδομένων των εξόδων που προκλήθηκαν από την παρέμβαση των τριών εταιριών, η IGF πρότεινε να μη ληφθεί υπόψη το κόστος που προκλήθηκε από την παρέμβαση της EB L^{da} και να υπολογιστούν μόνο τα ποσά τα οποία όντως δαπανήθηκαν για την επαγγελματική κατάρτιση.
- 82 Στην προοπτική αυτή, η IGF εξέτασε τα διάφορα αναληφθέντα έξοδα. Μείωσε το κόστος που ήταν σχετικό με την αμοιβή των εκπαιδευτών στο μέτρο που η εφαρμοζόμενη αμοιβή ήταν υψηλότερη από τα ανώτατα όρια που καθορίστηκαν με πορτογαλική απόφαση. Η προσφεύγουσα διατείνεται, αντιθέτως, ότι το κόστος του διδάσκοντος προσωπικού υπολογίστηκε σύμφωνα με την απόφαση αυτή, αλλά δεν θεμελιώνει τον ισχυρισμό αυτόν.
- 83 Όσον αφορά το ποσό που η CRL χρέωσε στην EB L^{da} για την προετοιμασία των μαθημάτων, η IGF παρατήρησε ότι το μοναδικό δικαιολογητικό έγγραφο των υπηρεσιών αυτών δεν επέτρεπε να αποδειχθεί η σχέση με τις ενέργειες επαγγελματικής κατάρτισεως τις οποίες κάλυπτε η χρηματοδοτική συνδρομή που χορηγήθηκε στην προσφεύγουσα.
- 84 Εξάλλου, και αντίθετα προς ό,τι υποστηρίζει η προσφεύγουσα, η καθής δεν παρέλειψε να λάβει υπόψη άλλα έξοδα, όπως το ηλεκτρικό ρεύμα, το νερό, το τηλέφωνο, η θέρμανση και το υλικό γραμματείας. Συγκεκριμένα, από την έκθεση της IGF, στην οποία παραπέμπει η Επιτροπή, προκύπτει ότι τα εν λόγω έξοδα ελήφθησαν υπόψη στο μέτρο που είχαν άμεση σχέση με το εν λόγω πρόγραμμα. Άλλα έξοδα αποτέλεσαν αντικείμενο σταθμίσεως λαμβάνοντας υπόψη τη σχετική σημασία της επιδοτούμενης δραστηριότητας.

85 Λαμβάνοντας υπόψη τα προεκτεθέντα, η IGF δεν υπέπεσε σε προφανή πλάνη εκτιμήσεως κρίνοντας οικονομικά ανεξήγητη την παρέμβαση της EB L^{da} και της CRL. Πράγματι, η EB L^{da} ειδικότερα, θεωρήθηκε ως τεχνητή δομή, η οποία δεν μπορούσε, εν πάση περιπτώσει, να θεωρηθεί ως πραγματικά «εξειδικευμένη» στις εργασίες που της είχαν ανατεθεί από την προσφεύγουσα. Πράγματι, αυτή ενήργησε αποκλειστικά ως μεσάζων, εισπράττοντας με την ευκαιρία αυτή αμοιβή ή προμήθεια. Εξάλλου, η IGF και στη συνέχεια η Επιτροπή υιοθέτησαν συμπεριφορά σε συνάρτηση με τον επιδιωκόμενο σκοπό της χρηστής δημοσιονομικής διαχειρίσεως και που δεν θίγει τον δικαιούχο της συνδρομής πέραν του ό,τι είναι αναγκαίο γι' αυτόν τον σκοπό. Έτσι, η Επιτροπή απέρριψε μόνο τα έξοδα τα οποία δεν συνδέονταν με τις εγκριθείσες ενέργειες και τα οποία υπερέβαιναν όντως το αναληφθέν κόστος. Εξάλλου, απέρριψε μόνο τα έξοδα που προκλήθηκαν από μια τεχνητή συναρμογή του αριθμού των παρεμβαίνόντων που ήσαν αναγκαίοι, αφού τα διάφορα επίπεδα που είχαν δημιουργηθεί, ελλείψει εξηγήσεων εκ μέρους της προσφεύγουσας, φαίνονται ως στερούμενα πραγματικής προστιθέμενης αξίας. Αντιθέτως, η Επιτροπή δεν θέλησε να αποκλείσει, εκτός των ειδικών περιστάσεων της προκειμένης υποθέσεως, τη δυνατότητα, για τον δικαιούχο της χρηματοδοτικής συνδρομής, να προσφύγει σε υπεργολαβία.

— Επί των αιτιάσεων σχετικά με τις αποσβέσεις και τις χρηματοδοτικές μισθώσεις

86 Η προσφεύγουσα συνδέει, στην προσφυγή της, το ζήτημα των αποσβέσεων με εκείνα των χρηματοδοτικών μισθώσεων. Αμφισβητεί τον τρόπο με τον οποίο η IGF και η Επιτροπή αντιμετώπισαν τις «αποσβέσεις» των εξόδων μισθώσεως.

87 Η IGF παρατήρησε, όσον αφορά το «μίσθωμα των εξοπλισμών» που χρησιμοποιήθηκαν, ότι, παρά το γεγονός ότι επρόκειτο και εξοπλισμό τον οποίο η προσφεύγουσα διέθετε βάσει των χρηματοδοτικών μισθώσεων, τα εγγεγραμμένα ποσά που βάρυναν την προσφεύγουσα δεν αντιστοιχούσαν στα μισθώματα που όντως είχαν καταβληθεί στην εταιρία εκμισθώσεως, αλλά στην απόσβεση των αγαθών με βάση συντελεστή 33,33 % ετησίως. Η IGF θεώρησε ότι ο συντελεστής αυτός ήταν υπερβολικός και δέχθηκε συντελεστή 20 %. Η προσφεύγουσα διατείνεται, ωστόσο, ότι τήρησε τους λογιστικούς κανόνες που ίσχυαν τότε στην Πορτογαλία, χωρίς όμως να παρέχει συναφείς διευκρινίσεις και να θεμελιώνει την άποψή της.

88 Εξάλλου, η IGF διόρθωσε επίσης τους λογαριασμούς της προσφεύγουσας ενόψει της διπλής λογιστικής καταχωρίσεως υποχρεώσεων για ορισμένα ποσά. Διόρθωσε επίσης τους λογαριασμούς λόγω εγγραφών προγενέστερων της ημέρας ενάρξεως των προγραμμάτων, δηλαδή τον Ιούνιο του 1987 και όχι τον Απρίλιο, οπότε τα έξοδα που έπρεπε να ληφθούν υπόψη μπορούσαν να αφορούν την περίοδο μόλις επτά μηνών και όχι εννέα. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει συναφώς ότι ο εν λόγω εξοπλισμός είχε χρησιμοποιηθεί κατά την προετοιμασία της επαγγελματικής καταρτίσεως. Ωστόσο, η προσφεύγουσα δεν ανέπτυξε τον ισχυρισμό της, ούτε και τον θεμελίωσε περαιτέρω.

— Επιχείρημα συναγόμενο από την έλλειψη λογικής συνοχής στα επιχειρήματα της Επιτροπής

89 Τέλος, η προσφεύγουσα διατείνεται ότι αποδεικνύει την έλλειψη λογικής συνοχής στα επιχειρήματα της καθής. Υποστηρίζει ότι οι αμοιβές των διδασκόντων για τη δράση που αναπτύχθηκε το 1987 έγιναν δεκτές «κατά τρόπο εντελώς αυθαίρετο και άτακτο σε σχέση με άλλες πραγματοποιηθείσες ενέργειες το 1988». Το επιχείρημα αυτό είναι απαράδεκτο λόγω της ασάφειάς του. Επιπροσθέτως, τούτο δεν θεμελιώνεται. Προβάλλει επίσης ότι το ΤΥΕΚΤ δέχθηκε ως επιλέξιμες δαπάνες, για το 1987, τα βραβεία συνεπούς παρακολουθήσεως των εκπαιδευομένων και τις αποσβέσεις, αντίθετα προς τη στάση που υιοθέτησε σχετικά με την αναληφθείσα ενέργεια το 1988. Για μία ακόμη φορά, ωστόσο, το επιχείρημα αυτό δεν θεμελιώνεται και η προσφεύγουσα δεν διευκρινίζει σε ποιες αποσβέσεις αναφέρεται.

Συμπέρασμα όσον αφορά την παράβαση του κανονισμού 2950/83

90 Γενικά, η προσφεύγουσα ουδόλως θεμελίωσε τις επικρίσεις της με πειστικά και ακριβή στοιχεία, ικανά να αναιρέσουν τις πραγματικές εκτιμήσεις στις οποίες στηρίζεται η προσβαλλόμενη απόφαση. Κατά συνέπεια, οι εν λόγω επικρίσεις είναι

σαφώς ανεπαρκείς για να αποδείξουν ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως (απόφαση του Πρωτοδικείου της 12ης Δεκεμβρίου 1996, T-380/94, AIUFASS και AKT κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-2169, σκέψη 59) συμμεριζόμενη την άποψη της IGE, κατά την οποία η επίμαχη επαγγελματική κατάρτιση δεν τήρησε τις επιταγές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισεως, που είναι συμφυείς με τους αρχικούς όρους εγκρίσεως.

91. Επομένως, η Επιτροπή δεν παρέβη το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83.

Επί της προσβολής των κεκτημένων δικαιωμάτων

92. Μολονότι είναι αληθές ότι μια εγκριτική απόφαση δημιουργεί υπέρ του δικαιούχου συνδρομής του ΕΚΤ το δικαίωμα να απαιτήσει την καταβολή της, τούτο συμβαίνει μόνον εφόσον η συνδρομή χρησιμοποιήθηκε σύμφωνα με τους καθορισθέντες με την απόφαση αυτή όρους (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 15ης Σεπτεμβρίου 1998, Branco κατά Επιτροπής, σκέψη 75 ανωτέρω, σκέψη 105, και της 27ης Ιανουαρίου 2000, Branco κατά Επιτροπής, σκέψη 36 ανωτέρω, σκέψη 94).
93. Όμως, από τις σκέψεις 71 επ. ανωτέρω προκύπτει ότι η καθής δεν υπέπεσε σε προφανή πλάνη εκτιμήσεως θεωρώντας ότι η επιχορηγηθείσα επαγγελματική κατάρτιση δεν είχε πραγματοποιηθεί με τήρηση των όρων της αρχικής εγκριτικής αποφάσεως.
94. Επομένως η προσφεύγουσα δεν είχε καμία αξίωση καταβολής του υπολοίπου της εν λόγω συνδρομής.
95. Οι δύο πρώτοι λόγοι, συνεπώς, δεν είναι βάσιμοι.

B — Επί του τρίτου λόγου, που αντλείται από την παραβίαση της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της αρχής της ασφαλείας δικαίου

96 Ο λόγος αυτός περιλαμβάνει δύο σκέλη.

1. Επί του πρώτου σκέλους (δικαιολογημένη εμπιστοσύνη δημιουργηθείσα από την πιστοποίηση των λογιστικών στοιχείων της αιτήσεως πληρωμής)

Επιχειρήματα των διαδίκων

97 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η εκ μέρους του ΤΥΕΚΤ πιστοποίηση, το 1988, της πραγματικής και λογιστικής ακρίβειας των στοιχείων που περιλαμβάνονταν στην αίτηση πληρωμής του υπολοίπου δημιούργησαν υπέρ της το δικαίωμα πληρωμής της συνδρομής.

98 Η προσβαλλόμενη πράξη αναιρεί την απόφαση αυτή, ενώ τα πραγματικά περιστατικά παραμένουν αμετάβλητα. Ειδικότερα, τα πορτογαλικά δικαστήρια έθεσαν στο αρχείο τις δικαστικές διώξεις που στρέφονταν κατά της προσφεύγουσας, θέτοντας έτσι τέρμα στο τεκμήριο παρατυπιών που την βάρυναν.

99 Επιπροσθέτως, η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι η αρμοδιότητα προς έκδοση της πιστοποιήσεως στην Πορτογαλία ανήκει αποκλειστικά στο ΤΥΕΚΤ.

- 100 Η πιστοποίηση, εκδοθείσα το 1988, δημιούργησε υπέρ αυτής θεμιτή προσδοκία πληρωμής, που δεν μπορούσε να αναιρεθεί από την Επιτροπή παρά μόνον αν οι όροι που καθορίστηκαν με την αρχική εγκριτική απόφαση δεν είχαν τηρηθεί, και όχι επειδή άλλες εκτιμήσεις έθεσαν υπό αμφισβήτηση αργότερα το κόστος και τις δαπάνες που είχαν βεβαιωθεί.
- 101 Η καθής αντικρούει τα επιχειρήματα αυτά και υποστηρίζει ότι ο λόγος ακυρώσεως είναι αβάσιμος.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 102 Το δικαίωμα για την προστασία της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης προϋποθέτει τη συνδρομή τριών προϋποθέσεων. Πρώτον, πρέπει να έχουν δοθεί από την κοινοτική διοίκηση στον ενδιαφερόμενο συγκεκριμένες, ανεπιφύλακτες και συμπίπτουσες διασφαλίσεις, προερχόμενες από αρμόδιες και αξιόπιστες πηγές. Δεύτερον, οι διασφαλίσεις αυτές πρέπει να μπορούν να δημιουργήσουν θεμιτή προσδοκία σ' αυτόν προς τον οποίο απευθύνονται. Τρίτον, οι δοθείσες διασφαλίσεις πρέπει να είναι σύμφωνες προς τους ισχύοντες κανόνες (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 6ης Ιουλίου 1999, T-203/97, Forvass κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, FP σ. I-A-129 και II-705, σκέψη 70, και της 7ης Νοεμβρίου 2002, T-199/01, G κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, FP σ. I-A-207 και II-1085, σκέψη 38).
- 103 Στην προκειμένη περίπτωση, το γεγονός ότι η εθνική αρχή πιστοποίησε αρχικά την πραγματική και λογιστική ακρίβεια της αιτήσεως πληρωμής του υπολοίπου δεν μπορούσε να δημιουργήσει δικαιολογημένη εμπιστοσύνη έναντι του δικαιούχου της συνδρομής όσον αφορά την πληρωμή του υπολοίπου.
- 104 Πρώτον, από το άρθρο 2, παράγραφος 2, της αποφάσεως 83/516 προκύπτει ότι τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη εγγυώνται το αίσιο πέρας των ενεργειών που

χρηματοδοτεί ο ΕΚΤ. Εξάλλου, βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83, η Επιτροπή μπορεί να προβάλει στους ελέγχους των αιτήσεων πληρωμής του υπολοίπου, «χωρίς αυτό να βλάπτει το αντίστοιχο δικαίωμα των κρατών μελών». Αυτές οι υποχρεώσεις και εξουσίες δεν αποτελούν αντικείμενο κανενός χρονικού περιορισμού. Επομένως, η πραγματική και λογιστική πιστοποίηση των στοιχείων που περιλαμβάνονται στην αίτηση πληρωμής του υπολοίπου μιας ενέργειας επαγγελματικής κατάρτισης, κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 4, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 2950/83, δεν εμποδίζει κράτος μέλος να προβεί σε μεταγενέστερη επανεξέταση της αιτήσεως πληρωμής του υπολοίπου (διάταξη του Δικαστηρίου της 12ης Νοεμβρίου 1999, C-453/98 P, Branco κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-8037, σκέψη 77, και απόφαση Frotta Azul-Transportes e Turismo, σκέψη 68 ανωτέρω, σκέψη 62). Εξάλλου, τίποτα δεν εμποδίζει το ΤΥΕΚΤ να προσφύγει σε εξειδικευμένο στον λογιστικό και οικονομικό έλεγχο οργανισμό, όπως η IGF, προκειμένου να προβεί σε μια τέτοια επανεξέταση (προπαρατεθείσα διάταξη Branco κατά Επιτροπής, σκέψη 78, και απόφαση της 27ης Ιανουαρίου 2000, Branco κατά Επιτροπής, σκέψη 36 ανωτέρω, σκέψη 68).

- 105 Δεύτερον, το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83 επιφυλάσσει στην Επιτροπή την αρμοδιότητα να λάβει την τελική απόφαση επί της αιτήσεως πληρωμής του υπολοίπου. Έτσι, η Επιτροπή δεν δεσμευόταν από την πιστοποίηση που είχε χορηγήσει το ΤΥΕΚΤ. Επομένως, η πιστοποίηση δεν μπορούσε να αποτελεί εγγύηση προερχόμενη από όργανο το οποίο έχει προς τούτο την αναγκαία εξουσία όσον αφορά την πληρωμή του υπολοίπου.
- 106 Τρίτον, η τελική απόφαση εξαρτάται, βάσει της προαναφερθείσας διατάξεως, από την εκ μέρους του δικαιούχου τήρηση των όρων που καθορίστηκαν για τη χορήγηση της χρηματοδοτικής συνδρομής (διάταξη Branco κατά Επιτροπής, σκέψη 104 ανωτέρω, σκέψεις 87 έως 89). Όμως, από την εξέταση των δύο πρώτων λόγων προέκυψε ότι η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε προφανή πλάνη εκτιμήσεως όταν έκρινε ότι η προσφεύγουσα δεν είχε τηρήσει τις επιταγές της χρηστής οικονομικής διαχειρίσεως που περιλαμβάνονται στις προϋποθέσεις από τις οποίες εξαρτάται η εν λόγω συνδρομή.
- 107 Τέταρτον, η εξέλιξη της διαδικασίας δεν μπορούσε να δημιουργήσει στην προσφεύγουσα οποιαδήποτε δικαιολογημένη εμπιστοσύνη. Συγκεκριμένα, το ΤΥΕΚΤ της είχε απευθύνει διαταγή, με το από 30 Ιουλίου 1990 έγγραφο, να του επιστρέψει τις προκαταβολές που είχε καταβάλει το ΕΚΤ και η Πορτογαλική Δημοκρατία. Στη συνέχεια, η προσφεύγουσα πληροφορήθηκε την ύπαρξη

τεκμηρίου παρατυπίας, κατά την έννοια του άρθρου 7 της απόφασεως 83/673, και ότι κινήθηκε διαδικασία έρευνας ενώπιον του Tribunal de Instrução Criminal da Comarca του Porto λόγω απάτης προς λήψη επιδοτήσεων και λόγω καταχρήσεως, σε σχέση με τις ενέργειες επαγγελματικής κατάρτισεως που χρηματοδοτούσε το ΕΚΤ. Της κοινοποιήθηκε επίσης απόφαση περί αναστολής της εν λόγω χρηματοδοτικής συνδρομής, κατά της οποίας άσκησε προσφυγή ακυρώσεως η οποία απορρίφθηκε. Τέλος, όταν η ποινική δίωξη τέθηκε στο αρχείο λόγω παραγραφής, η προσφεύγουσα έλαβε, προς υποβολή παρατηρήσεων, σχέδιο αποφάσεως για τη μείωση της χρηματοδοτικής συνδρομής.

108 Το γεγονός ότι η ποινική διαδικασία που κινήθηκε κατά της προσφεύγουσας εγκαταλείφθηκε δεν μπορεί να θεμελιώσει τη φερόμενη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη της στην πληρωμή της συνδρομής. Πράγματι, από το άρθρο 6 του κανονισμού 2950/83 προκύπτει ότι το κοινοτικό δίκαιο δεν προσδίδει ποινικό χαρακτήρα στη μη προσήκουσα χρήση της συνδρομής του ΕΚΤ (απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Ιουλίου 1999, Nunes και de Matos, C-186/98, Συλλογή 1999, σ. I-4883, σκέψεις 7 και 8). Επομένως, μολοντί η αρχή της χρηστής διοικήσεως, η οποία επιβάλλει την υποχρέωση στο κοινοτικό όργανο να αποφασίζει με πλήρη γνώση της υποθέσεως, δικαιολογεί το ότι Επιτροπή αναστέλλει τη λήψη αποφάσεως έως ότου το εθνικό δικαστήριο αποφασίσει επί του υποστατού των πραγματικών περιστατικών της απάτης, ωστόσο η αρχή αυτή δεν συνιστούσε εμπόδιο προκειμένου η Επιτροπή να συνεχίσει την εξέταση της ενδεχόμενης μειώσεως της συνδρομής της, βάσει της διοικητικής έρευνας της ΙΓΕ, μετά τη θέση στο αρχείο της ποινικής δίωξεως λόγω παραγραφής.

109 Επομένως, το πρώτο σκέλος του τρίτου λόγου είναι αβάσιμο.

2. Επί του δευτέρου σκέλους (έλλειψη ασφαλείας δικαίου λόγω μη εύλογης προθεσμίας και παραβίαση της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης)

α) Επιχειρήματα των διαδίκων

110 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι οι αρχές της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της ασφαλείας δικαίου παραβιάστηκαν στο μέτρο που, ακόμη και αν η Επιτροπή δεν δεσμεύεται από συγκεκριμένη προθεσμία, οφείλει ωστόσο να λάβει την απόφασή της εντός εύλογου χρόνου.

- 111 Όμως, το χρονικό διάστημα των δεκαπέντε ετών που προηγήθηκε της εκδόσεως της προσβαλλόμενης πράξεως είναι υπερβολικό. Η προσφεύγουσα θεωρεί, ειδικότερα, ότι η παύση της ποινικής διώξεως εναντίον της εξαφάνισε κάθε λόγο για τη μη έγκριση της αιτήσεώς της περί πληρωμής.
- 112 Προβάλλει επίσης ότι, με την πάροδο του χρόνου, δημιουργήθηκε σε αυτήν η δικαιολογημένη εμπιστοσύνη ως προς το γεγονός ότι η Επιτροπή θα ελάμβανε απόφαση σύμφωνη προς την πιστοποίηση του ΤΥΕΚΤ, που είχε δεχθεί, το 1988, την αίτηση πληρωμής του υπολοίπου.
- 113 Η καθής αμφισβητεί τα επιχειρήματα αυτά και υποστηρίζει ότι ο λόγος ακυρώσεως είναι αβάσιμος.

β) Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

Επί του εύλογου ή όχι χαρακτήρα του εν λόγω χρονικού διαστήματος και επί της ασφαλείας δικαίου

- 114 Κατά πάγια νομολογία, ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διοικητικής διαδικασίας εκτιμάται σε σχέση με τις ιδιαίτερες περιστάσεις κάθε υποθέσεως και, ιδίως, από το γενικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η υπόθεση αυτή, τα διάφορα διαδικαστικά στάδια, το περίπλοκο της υποθέσεως καθώς και τη σημασία της για τα διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 19ης Μαρτίου 1997, Τ-73/95, Ολίβειρα κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. ΙΙ-381, σκέψη 4 της 22ας Οκτωβρίου 1997, Τ-213/95 και Τ-18/96, SCK και FNK κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. ΙΙ-1739, σκέψη 57 της 15ης Σεπτεμβρίου 1998, Τ-180/96 και Τ-181/96, Mediocurso κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. ΙΙ-3477, σκέψη 61, και της 16ης Σεπτεμβρίου 1999, Τ-182/96, Partex κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. ΙΙ-2673, σκέψη 177).

- 115 Σε αυτήν την προοπτική επιβάλλεται να εκτιμηθεί ο εύλογος χαρακτήρας του χρονικού διαστήματος που παρήλθε μεταξύ της υποβολής εκ μέρους της προσφεύγουσας, τον Ιούλιο του 1988, της αιτήσεως πληρωμής του υπολοίπου και της εκδόσεως, στις 23 Οκτωβρίου 2002, της προσβαλλομένης αποφάσεως.
- 116 Όμως, μεταξύ Ιουλίου 1988 και Μαΐου 1989, το ΤΥΕΚΤ επαλήθευσε τους λογαριασμούς της προσφεύγουσας και η IGF, κατ' εφαρμογή του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83, προέβη σε εμπειριστατωμένο οικονομικό έλεγχο που απέβλεπε στην εξακρίβωση των πραγματικών και λογιστικών δαπανών που πραγματοποιήσε η EB L^{da}.
- 117 Λαμβάνοντας υπόψη την ύπαρξη ενδείξεων για παρατυπίες, το ΤΥΕΚΤ και η Επιτροπή ανέμεναν εν συνεχεία όπως τα πορτογαλικά δικαστήρια αποφανθούν επί της ποινικής διώξεως που κινήθηκε κατά της προσφεύγουσας. Με την απόφασή του της 27ης Ιανουαρίου 2000, Branco κατά Επιτροπής, σκέψη 36 ανωτέρω (σκέψη 51), το Πρωτοδικείο δέχθηκε ότι, «εφόσον, αφενός, η Επιτροπή είχε εν προκειμένω σοβαρές αμφιβολίες, κατόπιν της εκθέσεως της IGF, ως προς τη νομιμότητα της χρησιμοποιήσεως της συνδρομής, και, αφετέρου, εκκρεμούσε ενώπιον των πορτογαλικών ποινικών δικαστηρίων, κατά τον χρόνο της οχλήσεως της Επιτροπής, διαδικασία κατά του δικαιούχου της συνδρομής έχουσα σχέση με ορισμένες ενέργειες που είχαν πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο των χρηματοδοτούμενων σχεδίων, η Επιτροπή δεν υποχρεούνταν να λάβει τελική απόφαση σχετικά με την αίτηση καταβολής του υπολοίπου».
- 118 Έτσι, μόνον από τη στιγμή που η Επιτροπή πληροφορήθηκε από τις πορτογαλικές αρχές την παύση της διώξεως, τον Ιούλιο του 2001, είχε τη βεβαιότητα ότι ο φάκελος δεν θα είχε πλέον συνέχεια σε ποινικό επίπεδο. Σε αυτήν εναπόκειται επομένως να επαναλάβει την εξέταση σε διοικητικό επίπεδο, με ακόμη μεγαλύτερη επιμέλεια και προσοχή αφού καμιά απόφαση δεν είχε κρίνει τις πρακτικές της προσφεύγουσας, και η ποινική δίωξη είχε παύσει, κατόπιν εφέσεως, λόγω παραγραφής.

- 119 Από της ημερομηνίας αυτής, η Επιτροπή προετοίμασε σχέδιο αποφάσεως για τη μείωση της χρηματοδοτικής συνδρομής, που βασιζόταν στις διαπιστώσεις της εκθέσεως της IGE, με τη σωφροσύνη που επέβαλλε το περιγραφόμενο στην προηγούμενη σκέψη πλαίσιο. Εν συνεχεία, η Επιτροπή κοινοποίησε το σχέδιο αυτό, στις 8 Ιανουαρίου 2002, στις πορτογαλικές αρχές για παρατηρήσεις, σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83. Η διαδικασία ανεστάλη για το χρονικό διάστημα που το ίδιο αυτό κράτος μέλος καθόρισε όταν γνωστοποίησε το σχέδιο αυτό στην προσφεύγουσα, προκειμένου να της επιτρέψει να διατυπώσει επίσης τις παρατηρήσεις της. Η προσφεύγουσα δεν υπέβαλε παρατηρήσεις εντός της προθεσμίας που της είχε ταχθεί. Στις 24 Απριλίου 2002, το ΤΥΕΚΤ πληροφόρησε την καθής ότι δεν είχε καμιά παρατήρηση για το σχέδιο αποφάσεως. Οι υπηρεσίες της Επιτροπής έλαβαν εν συνεχεία τη σύμφωνη γνώμη επί του σχεδίου αποφάσεως της Γενικής Διευθύνσεως του Προϋπολογισμού, της Νομικής Υπηρεσίας και της Γενικής Διευθύνσεως Δημοσιονομικού Ελέγχου. Η επίδικη απόφαση εκδόθηκε στις 23 Οκτωβρίου 2002.
- 120 Από αυτή τη διαδοχή γεγονότων, την εμπλοκή της δικαστικής και της διοικητικής διαδικασίας, εθνικής και κοινοτικής, καθώς και από την αδυναμία στην οποία βρισκόταν η Επιτροπή, σε τελική ανάλυση, να στηριχθεί σε μια ποινική δίκη, προκύπτει ότι κάθε μια από τις διαδικαστικές φάσεις που προηγήθηκε της εκδόσεως της προσβαλλόμενης πράξεως εξελίχθηκε εντός ευλόγου χρόνου.
- 121 Ωστόσο, η προσφεύγουσα διατείνεται ότι ο χρόνος που πρέπει να ληφθεί υπόψη τρέχει έως την κοινοποίηση της επίδικης αποφάσεως στις 31 Ιουλίου 2003, που βαρύνει τις εθνικές αρχές.
- 122 Υπό τις εν προκειμένω περιστάσεις, θα πρέπει ωστόσο να διαπιστωθεί ότι η επίδικη απόφαση κοινοποιήθηκε εγκαίρως από την Επιτροπή στον αποδέκτη της, την Πορτογαλική Δημοκρατία, με την υποχρέωση γι' αυτήν να πληροφορήσει σχετικά την προσφεύγουσα. Ασφαλώς, η Πορτογαλική Δημοκρατία καθυστέρησε να κοινοποιήσει την εν λόγω απόφαση, τούτο όμως δεν πρέπει να προσάπτεται στην Επιτροπή. Όμως, μόνον οι καθυστερήσεις που καταλογίζονται στην τελευταία

μπορούν να έχουν ως αποτέλεσμα τη μη τήρηση του εύλογου χρόνου. Κατά συνέπεια, η φερόμενη έλλειψη ασφαλείας δικαίου την οποία η προσφεύγουσα συσχετίζει με τον χρόνο αυτό δεν μπορεί να συνεπάγεται με την ακύρωση της επίδικης αποφάσεως.

Επί της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης που δημιούργησε ο χρόνος που παρήλθε μέχρις ότου η Επιτροπή λάβει απόφαση

- 123 Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι ο εύλογος χρόνος που παρήλθε μέχρις ότου η Επιτροπή αποφασίσει επί της αιτήσεως καταβολής του υπολοίπου της συνδρομής δημιούργησε, έναντι της προσφεύγουσας, δικαιολογημένη εμπιστοσύνη όσον αφορά το εν λόγω υπόλοιπο.
- 124 Πάντως, αν ληφθούν υπόψη οι διαπιστώσεις που έγιναν στις σκέψεις 120 και 122 ανωτέρω, το επιχείρημα αυτό στηρίζεται σε εσφαλμένη αρχή και πρέπει να απορριφθεί. Εξάλλου, η δικαιολογημένη εμπιστοσύνη προϋποθέτει ειδικότερα ότι η κοινοτική διοίκηση παρέσχε στον ενδιαφερόμενο συγκεκριμένες, ανεπιφύλακτες και συγκλίνουσες διαβεβαιώσεις προερχόμενες από έγκυρες και αξιόπιστες πηγές. Όμως, όπως ήδη διαπιστώθηκε (βλ. σκέψεις 102 έως 109 ανωτέρω), τούτο δεν συνέβη εν προκειμένω.
- 125 Επιπροσθέτως, η εξέταση του πρώτου σκέλους του λόγου ακυρώσεως απέδειξε ότι η πιστοποίηση που χορήγησε αρχικά το ΤΥΕΚΤ και η συνέχεια της διαδικασίας δεν μπορούσαν να στηρίξουν δικαιολογημένη εμπιστοσύνη όσον αφορά την προκαταβολή αυτή.
- 126 Υπό τις περιστάσεις αυτές, ο τρίτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως προς αμφότερα τα σκέλη του.

Γ— *Επί του τέταρτου λόγου ακυρώσεως που αντλείται από την παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας*

1. *Επιχειρήματα των διαδίκων*

- 127 Κατά την προσφεύγουσα, η καθής παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας επειδή δεν τήρησε τη δέσμευσή της να αποδώσει, κατ' εφαρμογήν της αρχικής εγκριτικής αποφάσεως, τις δαπάνες οι οποίες αναλήφθηκαν νομίμως στο πλαίσιο του προγράμματος επαγγελματικής κατάρτισεως.
- 128 Η καθής αμφισβητεί τούτο.

2. *Εκτίμηση του Πρωτοδικείου*

- 129 Στην προκειμένη περίπτωση, οι μειώσεις στις οποίες προέβη η Επιτροπή συνδέονται άμεσα με τις παρατυπίες τις οποίες ανέφεραν οι πορτογαλικές αρχές και είχαν ως αντικείμενο τον αποκλεισμό της αποδόσεως μόνο των παράνομων ή περιττών δαπανών.
- 130 Επομένως, οι μειώσεις αυτές είναι σύμφωνες προς την αρχή της αναλογικότητας.
- 131 Ως εκ τούτου, ο τέταρτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.
- 132 Κατά συνέπεια, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

133 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα. Δεδομένου ότι η προσφεύγουσα ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα έξοδα, σύμφωνα με τα αιτήματα της καθής.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πέμπτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.**
- 2) Καταδικάζει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.**

Βηλαράς

Dehousse

Šváby

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 30 Ιουνίου 2005.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

H. Jung

M. Βηλαράς